

РОЗДІЛ 10. РЕЦЕНЗУВАННЯ

Пасічник Ю.В.

д. е. н., професор,
 професор кафедри фінансів
 Національного університету біоресурсів
 і природокористування України

РЕЦЕНЗІЯ
на монографію «Фінансові ресурси
розвитку національної економіки України»¹

В умовах складної соціально-економічної ситуації в Україні, гострого дефіциту капіталу, поглиблення євроінтеграційних процесів пошук джерел формування фінансових ресурсів на всіх рівнях економіки та визначення ефективних напрямів їхнього інвестування є найважливішими завданнями сьогодення. Проблема ефективного формування та управління державними фінансовими ресурсами особливо актуальна в умовах їх дефіцитності, що є наслідком кризового соціально-економічного становища України.

Заслужують схвалення структура рецензованої монографії та логічна послідовність усіх її розділів, опрацювання автором значного обсягу літературних джерел й аналітичного матеріалу, використання широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що суттєво підвищує рівень обґрунтованості та достовірності одержаних результатів, які відображають проблеми формування й використання фінансових ресурсів на всіх рівнях фінансової системи держави.

У першому розділі автор розкриває теоретичні основи дослідження фінансових ресурсів суспільства, визначає їхню економічну сутність на рівні держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств. Визначено їх роль у забезпеченні соціально-економічних складників розвитку, зокрема: можливостей держави виконувати свої функції, безперервності процесу виробництва на підприємствах, гармонійного розвитку та високої якості життя населення. У роботі обґрунтовано, що достатність фінансових ресурсів є визначальним чинником економічного зростання національної економіки в умовах глобалізації.

Методології фінансового забезпечення розвитку національної економіки присвячений другий розділ рецензованої монографії, у якому на особливу увагу заслуговують групування методів фінансового забезпечення соціально-економіч-

ного розвитку та дослідження фінансово-кредитних інструментів формування фінансових ресурсів у сучасних умовах. У цьому розділі визначено фінансові важелі розвитку економіки України та досліджено концептуальні основи формування фінансових ресурсів суспільства на основі еволюційного підходу.

У третьому розділі монографії з'ясовано актуальні питання щодо поліпшення формування та ефективності використання фінансових ресурсів держави. Значну увагу приділено мобілізації коштів із постійних джерел як найбільш вагомому способу формування бюджетів усіх рівнів. Для поповнення фінансових ресурсів обґрунтовано способи ефективної організації державних запозичень, а також доведено доцільність спрямування коштів у сферу інвестиційно-інноваційної діяльності для стимулювання зворотних грошових потоків до бюджету держави.

Четвертий розділ монографії присвячено проблемам формування та раціонального використання фінансових ресурсів на рівні суб'єктів господарювання, де висвітлено й обґрунтовано сучасну політику управління капіталом підприємства, розроблено механізм визначення потреби у фінансових ресурсах, запропоновано алгоритм оптимізації власного та позиченого капіталу суб'єктів господарювання на основі багатокритеріального підходу, розкрито особливості залучення позикових фінансових ресурсів вітчизняними підприємницькими структурами.

Варто відзначити побудовану модель залежності рентабельності капіталу від таких чинників: рентабельності оборотних засобів у сфері виробництва, коефіцієнтів завантаженості оборотних засобів у сфері виробництва, оборотності дебіторської заборгованості, співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, співвідношення кредиторської заборгованості та позикових оборотних коштів, фінансового ризику, забезпечення власним оборотним капіталом оборотних активів та мобільності оборотних засобів.

¹ Дропа Я.Б. Фінансові ресурси розвитку національної економіки України : [монографія] / Я.Б. Дропа. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка. 2017. — 426 с.

Аналіз оборотності обігового капіталу запропоновано виконувати з урахуванням таких чинників: оборотності дебіторської заборгованості, структури оборотних активів, забезпечення власним оборотним капіталом оборотних активів у сфері виробництва, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, фінансового ризику, співвідношення кредиторської заборгованості й позикових оборотних коштів.

Автор висловлює думку, що для забезпечення зростання оборотності фінансових ресурсів необхідно підвищувати оборотність поточних активів, поліпшувати ліквідність, стежити за структурою зобов'язань (частка поточних пасивів у капіталі має бути у безпечних межах), контролювати структуру фінансових ресурсів та не збільшувати ризик неплатоспроможності до критичного рівня, фінансувати значну частину необоротних активів за допомогою власного капіталу та дотримуватися оптимального співвідношення елементів активів суб'єкта господарювання.

У завершальному розділі монографії досліджено особливості управління фінансовими ресурсами домашніх господарств як важливої ланки фінансової системи в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Вагомим результатом досягнуто у з'ясуванні впливу домашніх господарств на інвестиційні процеси в країні та визначенні їх ролі у формуванні інвестиційних ресурсів держави. Особливо значущими є запропоновані напрями підвищення ефективності функціонування вітчизняної фінансової системи за допомогою регулювання діяльності домашніх господарств в Україні. Автор також урахує зарубіжний досвід мобілізації й використання фінансових ресурсів сімей та з'ясовує можливості його застосування у національній економіці.

У рецензованій монографії зазначено, що з огляду на євроінтеграційний вектор в Україні необхідно змінювати структуру вкладень домогосподарств у бік підвищення питомої ваги депозитів та низькоризикових цінних паперів, що відповідатиме досвіду країн ЄС, США, Японії та ін. Для залучення тіньових готівкових валютних заощаджень населення в інвестиційні процеси на фінансовому ринку доцільно підвищувати рівень довіри до державних установ та фінансово-кредитних інституцій, стабілізувати рівень інфляції, курс національної грошової одиниці, забезпечити прозорість функціонування фондового ринку тощо. Нині головними перешкодами для зростання обсягу депозитів в Україні автор вважає недостатню облікову процентну ставку, яка здебільшого не покриває реальний рівень інфляції та невисокий ступінь довіри до вітчизняних банківських установ.

Вагомим науковим результатом виконаного дослідження є пропозиції автора щодо впровадження досвіду забезпечення житлом громадян США, Німеччини, Франції, Угорщини, Словаччини для зростання суспільного добробуту в Україні, який полягає у створенні системи будівельних заощаджень та наданні пільгових іпотечних кредитів на придбання житла. Окремо заслуговує на увагу можливість упровадження досвіду Австралії та Нідерландів щодо надання позик для здобуття освіти з метою підвищення освіченості та самостійності молоді України, особливо тієї, що проживає на депресивних територіях із низьким фінансовим потенціалом.

Позитивно оцінюючи рецензоване дослідження Я.Б. Дропи, його науково-теоретичний й методологічний рівні та практичну значимість, необхідно виокремити окремі дискусійні положення. Зокрема, доцільно було б обґрунтувати особливості формування та використання фінансових ресурсів державними позабюджетними цільовими фондами, а також висвітлити досвід формування та використання капіталу компаніями в розвинених країнах і запропонувати напрями його застосування в національній економіці. Однак ці рекомендації не знижують наукової і практичної значущості монографії та не ставлять під сумнів її загальну позитивну оцінку.

Підсумовуючи зазначене вище, можна стверджувати, що монографія є ґрунтовним науковим дослідженням, яке розкриває економічну сутність фінансових ресурсів домогосподарств, суб'єктів господарювання і держави з урахуванням поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців, особливостей управління цими ресурсами на різних рівнях національної економіки, окреслює напрями та перспективи підвищення ефективності їх мобілізації й інвестування різними суб'єктами фінансової системи. Структурно робота відзначається логічністю побудови та послідовністю викладення матеріалу, має класичну структуру, в якій збережено пропорції та взаємозв'язок між розділами, сформовано ґрунтовні висновки й пропозиції, містяться значущі наукові результати, які можуть бути використані в практичній діяльності та навчальному процесі.

Зважаючи на це, рецензована монографія Я.Б. Дропи «Фінансові ресурси розвитку національної економіки України» належить до наукових видань, з якими доцільно ознайомитися детально, що буде корисним для науковців і практиків у сфері фінансів, аспірантам і слухачам магістерських програм за економічними спеціальностями.